

Zgodba o štruci

Risba O. Gasparija

Tenk — tenk — tenk — tenk — tenk...

Steklo na šolskem oknu je zazvenelo in učitelj Čelešnik je skočil iz postelje. Bila je sedma ura zjutraj, čas, ko je hodil mimo Žanek, učenec višje ljudske šole v bližnjem mestecu.

Dà, Žanek je bosonog stal pod oknom in gledal na vasico niže doli, ki je bila zavita v jutranji dim in zastrta s komaj ozelenelimi sadovnjaki. Na hrbtu mu je visela torbica s knjigami, na glavi pa je imel zelen klobuček zvonaste oblike.

Zavesa na oknu se je z rahlim šumom doignila, okno se je odprlo in zaspana, razkuštrana učiteljeva glava je pogledala ven. Čelešnik je zamežikal, zakaj oblilo ga je čisto sonce pomladnega jutra. Imel je polne roke pisem in je naračal:

»Viš, na ta štiri bela pisma boš prilepil napadne znamke. Ta zavitek gre v Ameriko in bo treba več plačati. To pismo v modrem ovoju mora iti priporočeno. Vse to v rjavih ovojnica pa je uradno in kar vrzi v nabiralnik. Ne boš ničesar pozabil?«

Žanek je odkimal, odprl torbo in spravil vanjo, kar je prejel. Privzdignil je klobuk in pozdravil.

»Pa pošto mi prinesi in na štruco ne pozabil« je še zaklical učitelj, nato pa zaprl okno in se pričel napravlјati.

Žanek je stekel po rjavi stezi lažno navzdol na poljsko pot. Sonce mu je sijalo v obraz in pastirji so peli na paši. Vaške njive so ležale ko okameneli zeleni valovi in dišale po cvetju. V omejkah so čivkali vrabci, pa tudi drugih ptic je toliko prepevalo, da je bila pokrajina ena sama pesem. Visoko nad Žanekom je nihal skrjanček ko živa žogica in corčal svoje brezkončne hvalnice božjemu Stvarniku.

Žanek je nekaj minut pred osmo že tekkel po prašni cesti med mestnimi hišami. Pri župni cerkvi je zavil na levo v veliko dvonadstropno poslopje: to je bila mestna ljudska šola. Vanjo pa je hodilo tudi več dečkov iz okolice, ki so imeli namen in veselje, da gredo študirat v višje šole. Zakaj vaški razredi so nudili tiste čase premalo osnove za prestop na gimnazijo.

Taki dečki, doma iz iste strani, so bili tudi Žanek, Tonček, Pepek, Stanko in Apek. Niso hodili vsi v isti razred in tudi v šolo so hodili navadno posamič. Vračali pa so se domov zmerom družno.

A kako se je vračala ta petorica!

Ako je bil kdo izmed njih zaprt, so ga drugi zvesto čakali blizu šole uro ali dve, dokler ni prišel. Ako se je kdo na pol pota spomnil, da je pozabil kupiti kvasu, se je vsa družbica vrnila z njim v mestece. Pot je šla skozi gozd. Tam so skakljale veverice po smrekovih vejah — hajd za njimi! Tam so rasle vitke breze — kako prijetno se je bilo zibati na njihovih vrhovih! Po posekah so zorele jagode — kdo je mogel iti mimo njih! Mnogokrat je po vaških cerkvah zvonilo že zdravamarijo, ko so dospeli vsak na svoj dom.

Žanek je učitelju Čelešniku vsak dan prinesel štruco od peka. Skraja je dobil za plačilo nedeljsko štruco. Ali dečko se je vračal iz šole lačen in je delavniške štruce ob strani zmerom tako oščipal, da je bilo videti, kot bi jih bile obžrle miši. Učitelj je to seveda opazil in je spremenil plačilo: Žanek ne bo dobival več štruce ob nedeljah, marveč vsak drugi dan žemljo.

Lačni navihanci pa so včasih štruco složno pojedli in Žanek se je učitelju izgovoril, da jo je pozabil. Ko mu je prinesel drugi dan dve, Čelešnik ni vedel kaj početi z obema in mu je eno podaril.

Tistega dne je Žanek v redu oddal pisma in vzel, kar je prišlo po pošti za učitelja. Tudi po štruco je stopil k peku. Vračali so se hitreje ko po navadi. A ni se jim mudilo domov. Na gozdni jasi, že blizu vasi, so si bili napravili nekak vrtiljak. Zabili so v zemljo pokončen tramič, preko njega pa na vrhu pritrdili drugega, tako da se je lahko vodoravno vrtel na onem. Vrtilšče je bilo dobro namazano s kolomazom.

Vrteli so se pa tako: dva sta legla na trebuh vsak na en konec prečnega tramiča in se ga čvrsto oprijela z rokami in nogami; dva sta v sredi poganjala tramič naokrog; eden pa je stal ob strani in štel obrate; ko jih je naštel deset, so se zamenjali. Bilo je dosti smeha in prišča, pa tudi prerekanja.

Žanek se je oklenil prečke in se nasmejal Tončku na drugi polovici.

»Se ti bo kaj vrtelo v glavi?«

»Pri takih dvéh?« se je ponorčeval Tonček. »Saj vidiš, da komaj obračata!«

A minilo je tudi tistih deset obratov in srečnika sta morala iti na tla. Žanek se je potipal po prsih — nekaj se je bilo zgodilo z njim. Po-

segel je v notranji žep suknjiča. Tam je vedno nosil štruco. Zdaj pa mu je zastalo srce. Iz žepa je res potegnil štruco, ali joj — sploščeno ko kaka knjiga!

»Hoho, Žanek, ali imaš nov abecednik?« so se veselo in brezskrbno zasmejali oni štirje. »Take štruce vendar ne boš nosil učitelju! Kar pojemo jo, saj oščipali smo jo že prej!«

Žaneku pa ni bilo tako prijetno pri srcu. Zjutraj ga je učitelj še posebej opomnil, naj ne pozabi na štruco. Kako se naj zdaj izgovori? Ali naj pove vse po pravici in naj mu dá tako sploščeno?

»Reci mu, da jih je zmanjkalo, saj danes je četrtek in je bil trg!«

Zlagati se bo treba, a Žaneka to ni preveč skrbelo. Družno so pojedli zmaličeno štruco in pozobali žolte drobtinice z dlani. Vrtiljaka so imeli za ta dan zadosti. Sonce je stalo že blizu gore in odpravili so se na domove.

Žanek je šel proti šoli, ki se je belila na visoki ravnici in se ponosno razgledovala na vse strani. Učitelj Čelešnik je na vrta obračal zemljo. Ko je zagledal Žaneka, je lopato prislonil k ograji in mu stopil naproti. Naglo je pregledal pošto. Zalistal je po novi številki mladinskega mesečnika. Našel je natisnjene tri svoje pesmi.

Prve pesmi natisnjene, ti ljubi Bog!

»Štruce pa so — bile — že vse —« je jecljal Žanek.

»Kaj štruce!« je navdušeno vzkliknil Čelešnik. »Kaj je meni danes za štruce — ko je tako lep pomladni dan!«

Veselo je pogledal zardelega Žaneka in mu pokimal. Deček je šel in začudeno gledal v čudodelni pomladni dan.

